

„Давам ороци по български език.“ И това доживяхме да прочетем! Нямахте да повярвам, че е възможно, ако не го бях видяла с очите си в един телевизионен репортаж. Ако „орозите“ бяха по друг предмет, сигурно тази обява не би предизвиквала чак толкова почуда и гняв. В случая гняв предизвиква не толкова неграмотността, колкото наглостта – въпреки собствената си неграмотност, да се обявяваши за учител. Гняв поражда самочувствието без покритие и на това отгоре с претенции. Но и то не е всичко. Още по-тъжното е, че това не е изолиран случай. Ако беше така, също бихме го отминали с иронична усмивка. Картината е толкова тъжна, защото подобни случаи на безцеремонно невежество ни обграждат и смазват отвсякъде. Хилят се нагло в лицето ни и ние сме безсилни да прекратим този позор. А нашето безсилие като че ли е допинг за такива хора, то ги вдъхновява, дава им сила и увереност.

Проблемът е гигантски, защото такива учители задават тон. Не биха съществували прословутите кандидатстудентски бисери без учители, които да дават такива „орози“. Не искам да бъда разбрана погрешно, не говоря против учителите изобщо, повечето от които са кадърни и добросъвестни. Проблемът е в агресивната посредственост, а тя е повсеместна, тя е истинското бедствие. С нея имунната система на нашето общество не може да се справи. Обществото е без-

силно срещу агресивното невежество във всичките му измерения и проявления. Именно то се явява необходимото условие, за да заемеш някоя обществено значима позиция. Професионализмът е абсолютно недостатъчен. Компетентността, добродетелта, дори нормалността сами по себе си не са качества, достатъчни за завоюване на успех, кариера и престиж.

Започнах с „орозите“ по български, но в съзнанието ми е далеч не само учителското съсловие, а най-вече политическото, тъй наречената „политическа класа“. Защото в политиката и в неназованото политическо задкулисие е истинското арогантно невежество. Защото некадърността е много по-страшна, когато е съчетана с власт. Защото самата власт подхранва самочувствието, арогантността и наглостта. И даже не самата власт, а дори стремежът към нея.

Отново сме пред избори. След толкова протести интегралната бюлетина Е пак пред нас. Сякаш това са най-болезнените избори досега. До този момент все имахме някакви надежди. Но за четвърт век надеждите ни напълно се стопиха. Или по-образно казано – срутиха се и ние сме зачупани под техните руини. Никаква надежда не ни дава това, че сто пъти на ден чуваме, че „Купуването и продаването на гласове е престъпление“. Уви, престъпление, което не се наказва. Дали няма да се окаже истина онзи надпис, изписан със спрей по стените – „Изборите не променят нищо. Ако променяха, щяха да ги забранят“.

Все пак трябва да се гласува, защото негласуването е още по голямо престъпление. Колкото и да е труден изборът, колкото и да е трудно да откриеш по-малкото зло, за което да дадеш гласа си, все пак негласуването, апатията са по-голямо зло. Лесно им е на онези, които виждат в Барекновия Тодор Живков. Лесно им е, но не им завиждам на тяхното „лесно“.

Болезнено е да виждаш страната си контролирана и съсипеана от лукави, тесногръди, откровенно глупави и алчни управници. Още по-болезнено е да виждаш самочувствието, с което ни поучават. Имахме други надежди, затова сега сме в такава погнуса. Това ли е вината ни – че имаме надежди? А няма е наша вината, че надеждите ни рухнаха?

Десетилетия все такива учители ни преподават „ороци“. Затова би трябвало да сме си научили урока. Въпреки че такива са ни учителите, трябва да си научим урока. Разбирам, че това не е лесно. Именно това „въпреки“ го прави трудно. Лесното е да се оправдаваме. Но не върши работа.

Истински съвет можем да получим само от истинските хора. Такъв безценен съвет-напътствие дава Йосиф Бродски в знаменитата си реч, произнесена на един стадион през 1988 г. пред абсолвентите на Мичиганския университет: „Не вярвайте твърде много на политиците – не защото често те не са много умни и са нечестни, а заради твърде увеличения мащаб на работа дори на най-добрите от тях. В най-добрия случай те могат да намалят

социалното зло, но не и да го изкоренят. Колкото и съществено да е подобреното качество на живот, то винаги ще е пренебрежимо малко, защото винаги ще има дори един човек, който няма да получи изгода от това подобрение“.

И Бродски продължава с нещо още по-ценно и казано сякаш тъкмо за нас: „Всячески избягвайте да си приписвате статута на жертва. Колкото и ужасно да е положението, в което се намирате, старайте се да не обвинявате външните сили за това – историята, държавата, началството, расата, родителите, фазите на Луната, детството си, закъснялото сядане на гърнето и т.н. В момента, в който хвърлите вината върху нещо, вие сричате собствената си решимост за промяна“.

Ето такива учители могат да ни отворят очите. Но за да са отворени очите ни, трябва да е отворено сърцето ни. Истински учители има. Нашият истински избор е на кого да се доверим – на политиците или на Бродски.

Христос също ни предупреждава, че когато слепец слепеца води, и двамата ще паднат в ямата (Мат. 15:14). Затова не вярвайте твърде много на политиците. Има по-добри учители.

А проблемът с учителите съвсем не е само на учителите, а много повече наши – ако ние не ги издигнем на пиедестала, към който те са се устремили, те ще си останат долу и няма да бъдат толкова опасни. В устрема си те черпят, смучат от нашата енергия. А от нас и единствено от нас зависи да употребим енергията си за по-добри цели.